2018 ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE PAG. 81–89
PHILOLOGICA 2 / TRANSLATOLOGICA PRAGENSIA

LEVÉHO MÁCHOVSKÉ STUDIE A NOVÝ ANGLICKÝ PŘEKLAD „MÁJE“

STANISLAV RUBÁŠ

ABSTRACT

This paper deals with “May”, an 1836 poetic masterpiece by the Czech Romantic poet, Karel Hynek Mácha (1810–1836). First, it briefly recounts the findings of Jiří Levý (1950) and Stanislav Rubáš (2012) concerned with “May” in its renderings into English. Having analysed various English versions of Mácha’s poem, both translation scholars reveal how the poetic potential, or muse, of the respective translators have been moulded by their target language cultures, especially in terms of the florid excess of Victorian poetry and of Romantic fatalism, the stock-in-trade of Romantic poetry, coined by George Gordon Byron. Second, the paper examines a new (so far unpublished) English translation of “May” by UIC Professor Alfred Thomas. Juxtaposing some of the main passages of the original (mostly from Canto 1) with their new English version, the author reveals a number of metrical and semantic shifts, shortcomings as well as obvious mistakes. Third, for the sake of contrast and comparison, the present article shows how a 1932 translation of “May” made by Roderick A. Ginsburg excels over the new rendering both in accuracy and poetic qualities.

Key words: poetry translation, Jiří Levý, Mácha’s May in English

Máchův „Máj“ vyšel zatím v šesti kompletních anglických překladech. Jejich historie začíná v roce 1932, kdy Máchovu básnickou skladbu vydal ve Spojených státech soukromým tiskem její překladatel Roderick A. Ginsburg, původem z Čech. Poté následovaly verze Hugha H. McGoverna (1949), Edith Pargeter (1967), Williama E. Harkinse (1987), Jamese Naughtona (2000) a Marcely Sulak (2005). Vedle těchto úplných variant existuje i jeden torzovitý, volným veršem psaný pokus o překlad „Máje“ z pera anglického básníka Stephena Spendera (1943).[1]

Jiří Levý věnoval cizojazyčným překladům Máchova „Máje“ celkem dvě stati. První z nich vyšla v roce 1950 a má charakter syntetizující studie, která v řadě dílčích postřehů dokládá zejména jedno: jak se převodem do jiných kultur proměnil „Máchův stylistický i ideový fond“ (Levý 1971: 158).[2] Bližší pozornost Levý věnuje ruskému překladu Bocha-

[1] Okolnosti vzniku a publikace tohoto překladového torza komentuje Jiří Levý (Levý 1971: 159).
[2] Studie vyšla poprvé v roce 1950 (Levý 1950) a poté byla přetištěna v roce 1971 (Levý 1971).

https://doi.org/10.14712/24646830.2018.17

© 2017 The Author. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0).

novu z roku 1930, italskému překladu Selviho z roku 1934 a francouzskému překladu Jelínkovu a Pasquierovu z roku 1936. Dominantní roli v Levého máchovské studii ovšem hraje anglický překlad McGovernův z roku 1949. Z množství Levého postřehů k této verzi „Máje" i z jejího vročení se zdá, že právě tento anglický „Máj" českého badatele motivoval k souhrnnějšímu pohledu na osudy Máchovy básně v cizině. Tuto domněnku ostatně potvrzuje i druhá autorova máchovská stať, která se k McGovernovu překladu vrací v podobě časopisecké recenze (Levý 1950).

V roce 2009 jsme na Levého máchovské studie navázali vlastním rozborem všech kompletních anglických a ruských překladů „Máje" (Rubáš: 2012).[3] Naše srovnávací práce přitom zahrnovala i převody, jimž se Levý věnoval buď jen okrajově, nebo vznikly až po jeho smrti.

Z naší konfrontace Máchova originálu s jeho anglickými a ruskými variantami – ve shodě se závěry Jiřího Levého – především vyplynulo, že původci těchto překladů „Máje" přicházejí s řešeními, jež nesou stopy myšlenkových stereotypů příslušných cizích kultur: do překladů McGoverna a Pargeterové pronikly prvky byronovského fatalismu a bujně květnatá dikce viktoriánské angličtiny, zatímco v ruských převodech Bochana (1930), Nedzelského (1936) a Lugovského a Golemby (1959) se ozývá spiritualita ruského pravoslaví (Rubáš 2012: 185).[4] Náš rozbor přitom poukázal i na další tendenci máchovských překladatelů: poslední dva anglické překlady „Máje" opouštějí Máchovy rýmy a celou báseň převádějí volným veršem. Jak poznamenává Marcela Sulak: „Nepokoušela jsem se reprodukovat Máchovy rýmy […]. Rýmované verše znějí v češtině přirozeně, neboť tento jazyk disponuje sedmi pády a mimořádně ohebnou větnou stavbou. […] Stavba anglické věty tak ohebná není a angličtina ani nemá tolik rýmových dvojic jako čeština. Snaha napodobit Máchovy rýmy by v angličtině vedla k větným deformacím, jež by na sebe poutaly příliš mnoho pozornosti – na úkor mimořádně invenčních metafor a přirozené hudebnosti originálu." (Sulak 2005: 14)[5]

Před nedávnem jsme měli možnost seznámit se s dosud nepublikovaným anglickým překladem „Máje" od Alfreda Thomase, profesora UIC (University of Illinois at Chicago). Této nové verzi Máchovy básně, kterou překladatel nabídl k publikování Nakladatelství Karolinum, bychom zde chtěli věnovat hlubší pozornost – v návaznosti na Levého i naše vlastní máchovské bádání.[6]

Jestliže Levý ve své máchovské studii mluví o dvou vlnách silnějšího zájmu ciziny o „Máj", a to po Máchově smrti a pak, v mohutnějším vydání, ve třicátých letech 20. století (Levý 1971: 158), pozorujeme s nástupem nového tisíciletí výraznou vlnu třetí, jež započala překlady Naughtona (2000) a Sulakové (2005) a nyní pokračuje novou verzí „Máje" vytvořenou Alfredem Thomasem.

---

[3] Podnětem k této nové analýze byla mezinárodní konference Ústavu translatologie FF UK pořádaná ve zmíněném roce na téma *Translating Beyond East and West*. Konference měla mimo jiné za cíl konfrontovat „západní" a „východní" kulturní stereotypy skrze překladatelské interpretace literárních děl.

[4] Tento „dotyk pravoslaví" je v případě Lugovského a Golemby navíc paradoxně kombinován s důrazem na fanaticky nepřátelský dav přihlížející popravě hlavního hrdiny.

[5] Citováno v překladu autora této stati.

[6] Za povšimnutí stojí už sám fakt, že Thomas pojal úmysl vydat svůj překlad v České republice. Rozhodl se tak pokračovat v tradici anglických „Májů" vydaných v Praze, kterou založil Hugh H. McGoverne (Orbis) a v níž pokračovala Edith Pargeterová (Artia) i Marcela Sulaková (Twisted Spoon Press).

Na rozdíl od dvou bezprostředně předcházejících anglických převodů Thomas zachovává Máchovy rýmy, což je samo o sobě hodno respektu. Rovněž celková dikce jeho „Máje" má své kvality, zejména ve srovnání se starším, viktoriánsky rozkošatělým překladem McGovernovým. Thomas hledá vlastní výrazovou cestu. V doslovu ke svému „Máji" sám říká: „Během překládání jsem zjistil, že používám shakespearovskou angličtinu, třebaže jazyk Máchův je plně prostoupen duchem evropského romantismu."[7] Také Thomas však přiznává: „I když jsem se snažil vyvarovat květnatosti viktoriánské poezie, nevyhnul jsem se nakonec vlivu některých anglických romantiků, hlavně Williama Wordsworthe, znamenitého přírodního lyrika."

Co se však čtenáři nového anglického „Máje" vyjeví při srovnání s Máchovým originálem? Sledujme podrobněji první zpěv básně, nejprve úvodní verše:

Byl pozdní večer – první máj – (8)	Late evening it was – the first of May – (9)
večerní máj – byl lásky čas. (8)	May's eventide – the time of love. (8)
Hrdliččin zval ku lásce hlas, (8)	Love heard the voice of the turtle-dove (9)
kde borový zaváněl háj. (8)	Where the pine groves sigh and sway. (7)
O lásce šeptal tichý mech; (8)	The silent moss told its amorous tale (9)
květoucí strom lhal lásky žel, (8)	And the blooming tree feigned lovers' grief, (9)
svou lásku slavík růži pěl, (8)	While the rose, concealed beneath the leaf, (9)
růžinu jevil vonný vzdech. (8)	Breathed fragrance to the nightingale. (8)
Jezero hladké v křovích stinných (9)	The glassy surface of the lake (8)
zvučelo temně tajný bol, (8)	Murmured darkly of love's disgrace, (8)
břeh je objímal kol a kol; (8)	Wrapped tightly in the bank's embrace; (8)
a slunce jasná světů jiných (9)	And the bright suns soon forsake (7)
bloudila blankytnými pásky, (9)	Their orbits in the sky above, (8)
planoucí tam co slzy lásky. (9)[8]	Trickling down like tears of love. (7)[9]

Mácha používá čtyřstopý jamb, tj. osmislabičný verš (v případě mužského rýmového zakončení), nebo verš devítislabičný (v případě ženského rýmového zakončení). Příslušný počet slabik uvádíme v závorce za každým veršem. Rýmové schéma je a-b-b-a / c-d-d--c / e-f-f-e / g-g, tj. jsou tu třikrát rýmy obkročné následované jedním rýmem sdruženým. Předchozí čtrnáctiřádková pasáž tvoří *de facto* samostatnou báseň ve formě sonetu (se shakespearovským kupletem na konci).

Překladatel střídá verše sedmislabičné, osmislabičné a devítislabičné (bez ohledu na rýmové zakončení). Tato formální svévole způsobuje, že Máchova báseň hned v úvodu ztrácí kus své hudebnosti. Řečeno obrazně: zatímco Mácha zpívá, Thomasův překlad od počátku jaksi nemůže popadnout dech.

Svým rytmem i zvukomalbou se Máchovi mnohem více blíží rýmovaný překlad Ginsburgův (za předpokladu, že při hlasitém čtení redukujeme neurčitý člen u slov „a nightingale", „a rose" a „a muffled sound"):

---

[7] Tato i další pasáže z Thomasova doslovu jsou citovány podle rukopisu a v překladu autora této stati.
[8] Tato i další části „Máje" jsou citovány podle souborného vydání Máchových spisů (Mácha 1986).
[9] Tyto i další verše z Thomasova překladu jsou citovány podle rukopisu.

Byl pozdní večer – první máj – (8)	'Twas late at eve… the first of May, (8)
večerní máj – byl lásky čas. (8)	A night in May… 'twas time for love. (8)
Hrdliččin zval ku lásce hlas, (8)	A love lure sang the turtle-dove, (8)
kde borový zaváněl háj. (8)	Where scented pine groves stretched away. (8)
O lásce šeptal tichý mech; (8)	The tranquil moss sighed love's lament; (8)
květoucí strom lhal lásky žel, (8)	Love's sorrow shammed the blooming tree, (8)
svou lásku slavík růži pěl, (8)	A nightingale sang love's melody, (8)
růžinu jevil vonný vzdech. (8)	While a rose replied with love's sweet scent. (8)
Jezero hladké v křovích stinných (9)	The lake, hid where the thicket reared, (8)
zvučelo temně tajný bol, (8)	Expressed its grief in a muffled sound, (8)
břeh je objímal kol a kol; (8)	Where banks entwined it all around; (8)
a slunce jasná světů jiných (9)	The suns of other worlds appeared (8)
bloudila blankytnými pásky, (9)	And strayed across the azure spheres, (8)
planoucí tam co slzy lásky. (9)	Gleaming above like love's bright tears. (8)

Za pozornost ovšem stojí i významová stránka obou překladů. Obrat *May's eventide* (večerní čas máje), který najdeme u Thomase, je básnicky adekvátnější řešení než Ginsburgovo spojení *a night in May* (noc v máji), jak vyplývá z Mukařovského rozborů Máchovy poetiky: „… spojení jako *večerní máj*, *jitřní máj*, *půlnoční krajina*, *májový dol*, *jezerní dálka* […]. Společná vlastnost všech je ta, že adjektivum jednou ze základních složek svého významu je v rozporu se substantivem; tak například ve spojení *večerní máj* rozchází se adjektivum se substantivem v tom, že samo značí kratší úsek časový než substantivum, které je jím určeno." (Mukařovský 1948: 248–249). Tento rozpor má pak za následek, „že významové jádro slova *máj* se nestane významovou osou, ba že dokonce pro rozpor s významem adjektiva *večerní* vystoupí ve vědomí jen velmi slabě. Tím celý výraz *večerní máj* pozbude pevné významové struktury a akcesorní významy, nemajíce pevného středu, se rozvlní v celé své pestré měnivosti: ze slova *máj* vycítíme jarní rozkvět, vůni, ptačí zpěv atd., ze slova *večerní* pak stmívání, utichání, měsíční svit atd. Nastane střídavé vynořování a zapadání jednotlivých nejasných významů, a tak vzniká dojem zastřenosti věcného významu […]." (Mukařovský 1948: 114) Téhož *dojmu zastřenosti* dosahuje Thomasův obrat *May's eventide*, vyvolávající podobné představy, jaké popisuje Mukařovský.

Naopak Ginsburgův verš *a love lure sang the turtle-dove* (o vábení lásky zpívala hrdlička) je přesnějším odrazem předlohy než Thomasovo mlhavě neurčité tvrzení, že *love heard the voice of the turtle-dove* (láska zaslechla hlas hrdličky), o jehož smyslu se čtenář může jen dohadovat.

Významově poněkud zmatený je také Thomasův překlad samotného závěru dané pasáže:

a slunce jasná světů jiných	And the bright suns soon forsake
bloudila blankytnými pásky,	Their orbits in the sky above,
planoucí tam co slzy lásky.	Trickling down like tears of love.

Máchův obraz zachycuje, jak se *slunce jasná* neboli *hvězdy* odrážejí na hladině jezera a tvoří tak *blankytné pásky* neboli *záblesky*. Namísto působivého (a veskrze logického) Máchova obrazu čteme v překladu verše o *jasných sluncích* (bright suns), která *opustila*

své oběžné dráhy na nebi (forsake their orbits in the sky above), aby *stekla dolů jako slzy lásky* (trickling down like tears of love). Pro úplnost dodejme, že s výjimkou Naughtonovy verze jsou všechny anglické převody „Máje" v tomto místě zavádějící. Naughton překládá správně, ovšem bez dodržení veršového rozměru a rýmů:

a slunce jasná světů jiných	And the bright suns of other worlds
bloudila blankytnými pásky,	Wandered in azure stripes,
planoucí tam co slzy lásky.	Burning there like tears of love.[10]

Významová mlhavost a rytmická nepravidelnost provázejí i další místa Thomasova překladu:

Dál blyštil bledý dvorů stín, (8)	Pale shadows in the growing gloom (8)
jenž k sobě šly vzdy blíž a blíž, (8)	Closer and closer turn their face (8)
jak v objetí by níž a níž (8)	Deeper and deeper in love's embrace, (9)
se vinuly v soumraku klín, (8)	Weaving together the twilight's womb (9)
až posléz šerem vjedno splynou. (9)	Until they merge forever. (7)
S nimi se stromy k stromům vinou. (9)	With them the trees weave together. (8)

V překladu zmizel máchovský obraz *dvorů*, přesněji jejich *bledého stínu*, který Naughton pak překládá doslova jako *pale farms' shade*. Tento obraz se v „Máji" několikrát vrací a je namístě ho zachovat, a nikoliv zrušit. Thomasova rýmová dvojice *forever – together* pak působí vyloženě nelibozvučně.

V novém překladu prvního zpěvu „Máje" najdeme i některá zdařilejší místa. Ani ta však neobstojí ve srovnání s překladem Ginsburgovým:

Nejzáze stíní šero hor, (8)	Far away grey mountains perch. (7)
tam bříza k boru, k bříze bor (8)	There birch to pine, pine to birch (7)
se kloní. Vlna za vlnou (8)	Incline; and through the little brook (8)
potokem spěchá. Vře plnou – (8)	Wave chases wave. With ardent look – (8)
v čas lásky – láskou každý tvor. (8)	Each earthly thing for love does search. (8)
	[Thomas]
Nejzáze stíní šero hor, (8)	Where dusk and mountain tops entwine, (8)
tam bříza k boru, k bříze bor (8)	Sways pine with birch and birch with pine, (8)
se kloní. Vlna za vlnou (8)	The speeding waves new waves submerge (8)
potokem spěchá. Vře plnou – (8)	Within the brook. – All feel the urge (8)
v čas lásky – láskou každý tvor. (8)	When love time comes, to seek love's shrine. (8)
	[Ginsburg]

Ginsburg dodržuje veršový rozměr předlohy, používá nápadité rýmy a zachovává světelné efekty Máchových obrazů. Tam, kde má Thomas unylý popis *v dálce se tyčí šedé hory* (far away grey mountains perch), najdeme u Ginsburga mnohem máchovštější představu *kde se soumrak a vrcholky hor pojí vjedno* (where dusk and mountain tops entwine).

Následujícímu Máchovu obrazu pak Thomas vůbec neporozuměl:

[10] Tyto i další úryvky z Naughtonova překladu citujeme podle jeho internetové verze (Naughton 2000).

Štíhlé se veslo v modru koupá,	Slim oars cleave the dark blue lake
a dlouhé pruhy kolem tvoří.	Creating deep stripes as they glide.
Těm zlaté růže, jenž při doubí	Golden roses hang from bushes
tam na horách po nebi hoří,	Which grow along the mountain-side
růžovým zlatem čela broubí.	And gild them as it onward rushes.

Překlad vykresluje představu skutečných *zlatých růží* (golden roses), které *visí na keřích* (hang from bushes) *rostoucích na horském svahu* (which grow along the mountain-side) a *pozlacují* (gild) *pruhy* (stripes) neboli *hřebeny vln* tvořené záběry *štíhlých vesel* (slim oars) na jezerní hladině. Máchovy *zlaté růže*, které *po nebi hoří*, ovšem označují večerní červánky a rozvíjejí obraz *růžového večera*, za něhož hrdinka básně vyhlíží příjezd milovaného muže. Jedině takto metaforicky míněné *zlaté růže* se mohou odrážet na hřebenech vln. Ginsburg, na rozdíl od Thomase, uvedené verše opět překládá brilantně po formální i obsahové stránce:

Štíhlé se veslo v modru koupá,	A slender oar appears to tease
a dlouhé pruhy kolem tvoří.	The churning waters, forming rings.
Těm zlaté růže, jenž při doubí	Each foaming ring an oar enslaves
tam na horách po nebi hoří,	While borne from skies on gilded wings,
růžovým zlatem čela broubí.	Roses of gold ride on the waves.

Dokonce i dějově nejdramatičtější místo prvního zpěvu Thomas narušuje výrazně rozkolísaným temporytmem:

„… Za hanu jeho, za vinu svou (9)	"… For your guilt, for his endless shame (8)
měj hanu světa, měj kletbu mou!“ (9)	Take my everlasting curse, take the world's blame!" (11)

Srovnejme znovu s rytmicky přesným a významově vypointovaným překladem Ginsburgovým:

„… Za hanu jeho, za vinu svou (9)	"… For his disgrace and for your vice (8)
měj hanu světa, měj kletbu mou!“ (9)	Have world's disgrace… Be cursed thrice!" (8)

V podobném srovnávání bychom mohli pokračovat dál. Protože však uvedené příklady z prvního zpěvu zřetelně dokládají nedotaženost Thomasova překladu, omezíme se už jen na dvě místa ze zpěvu třetího, která nejvíce vystupují do popředí.

Příklad první:

poklekl k zemi, kat odstoupí, strašná chvíle –	Kneels on the earth; the hangman lifts the sword to his breast;
pak blyskne meč, kat rychlý stoupne, krok	It flashes through the neck, the hangman steps around,
vkolo tne meč, zločinci blyskne v týle,	

upadla hlava – skok i –
ještě jeden skok –
i tělo ostatní ku zemi teď se skloní.
Ach v zemi krásnou, zemi milovanou,
v kolébku svou i hrob svůj, matku svou,
v vlasť jedinou i v dědictví mu danou,
v širou tu zemi, zemi jedinou,
v matku svou, v matku svou, krev
syna teče po ní.

The head falls down – bounces – bounces
on the mound –
While the trunk collapses on the ground.
Into the lovely earth, beloved earth of mine,
My cradle and my grave, my mother true,
My only homeland, my only precious shrine,
Wide earth, my only inheritance is you.
Into the mother, into the mother, the son's
blood flows around.

Kromě vynechání verše *vkolo tne meč, zločinci blyskne v týle* překladatel změnou rýmového schématu zbavil vrcholnou pasáž třetího zpěvu „Máje" velkého rétorického a zvukového efektu: hrdina básně naposledy prodlévá pohledem na širé zemi a toto prodlení se odráží v rýmové dvojici *skloní – po ní*, kterou od sebe oddělují čtyři dlouhé verše. Místo tohoto efektu v překladu nacházíme řadu rýmů, jež Máchovým veršům dávají docela jiný charakter: *around – mound – ground – around*. Toto rýmování připomíná spíš kramářskou píseň než vrcholné místo romantické básně.

A druhý příklad z téhož zpěvu:

na mrtvé tváři mu poslední dřímá sen.
Na něj se dívajíc – po celý dlouhý den
nesmírné množství vkol mala pahorku
stálo;
teprv až k západu schýlivši slunce běh
veselo v mrtvý zrak sťaté hlavy se smálo,
utichl jezera šírý – večerní břeh.

On the dead face a last dream slumbers
While all around the vast crowd lumbers.
All day long they stare at the bloody trunk,
Laughing happily at the staring, empty eyes,
Until the sun in the west had sunk
And noise on the evening lake subsides.

V překladu se uvádí, že *početný dav* (vast crowd) *se šťastně smál* (laughing happily) při pohledu do *vytřeštěných, prázdných očí* (the staring, empty eyes), tj. očí, kterými hleděla uťatá hlava zbojníka Viléma. Z originálu je nicméně zřejmé, že pokud se v dané chvíli někdo směje, je to zapadající *slunce*, nikoli okolní dav. Vztah lidu k hlavnímu hrdinovi tu byl dezinterpretován možná omylem, avšak velmi podobně jako v překladu Hugha McGoverna, komentovaném Jiřím Levým (1971: 163–164): „Rozdíl anglického a českého pojetí se projevil také při výkladu poměru mezi Vilémem a davem, který přihlíží popravě. V duchu anglického byronismu tlumočil překladatel tento poměr jako nepřátelský vztah mezi zneuznaným výjimečným jedincem a nechápavou luzou: *On to your doom*, Dread Forest Lord!; Hushed the *hostile* murmur loud. V pojetí Máchově a vůbec v celé naší literární tradici je vztah mezi lidem a ‚zbojníkem' zcela jiný, je v něm sympatie porobeného lidu k jeho mstiteli, jak je přirozené u národa, který byl po staletí národnostně i sociálně utlačován."

Kromě všech uvedených příkladů z Thomasova nového překladu „Máje" budí rozpaky i překladatelovo rozhodnutí vypustit z Máchovy skladby obě intermezza: ačkoliv rýmovaná (pseudo)vlastenecká dedikace k „Máji" je něčím, co bývá z českých i cizojazyčných verzí Máchovy básně právem vyškrtnuto, v případě intermezz žádný legitimní důvod k vynechání nevidíme.

„Máj“ patří k nejpřekládanějším dílům české poezie. Možná je dokonce naší nejpřekládanější básní vůbec (k jednoznačnějšímu konstatování chybí přesnější srovnávací statistika).[11] Přesto zůstává smutným faktem, že za hranicemi naší země nemají běžní čtenáři o této vrcholné básni českého romantismu ani základní povědomí. Znalost Máchova „Máje“ je v cizině výhradně věcí literárních zasvěcenců.

Obáváme se, že Thomasův překlad na světové nepopularitě „Máje“ nic nezmění. Překlad Ginsburgův, dnes už jen obtížně dostupný, by však stálo za to vydat znovu. Jeho kvality jsou – zvlášť na pozadí nového překladu Thomasova – zcela nesporné.

BIBLIOGRAFIE

Koloc, Miroslav (2010) ‘Karel Hynek Mácha: Máj. Anotovaný soupis vydání (23. 4. 1836 – 16. 11. 2010)’, in Týž, *Ustavičné senzace poutníka Karla Hynka Máchy*, Praha: Triáda, nestránkované CD.

Levý, Jiří (1950) ‘K. H. Mácha’s Máj Translated into English’, *Časopis pro moderní filologii* 33(3): 36–38.

——— (1971) ‘O překládání Máchova Máje’, in Týž, *Bude literární věda exaktní vědou?*, Praha: Československý spisovatel, 158–167.

Mácha, Karel Hynek (1959) ‘Máj’, in Týž, *Dílo I*, Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 21–53.

——— ‘May’ (přel. Alfred Thomas), rukopis.

——— (2000) ‘May’ (přel. James Naughton): http://babel.mml.ox.ac.uk/naughton/macha2.html (access: 12. 3. 2018).

——— (1932) ‘May’ (přel. Roderick A. Ginsburg), soukromé vydání.

Mukařovský, Jan (1948) *Kapitoly z české poetiky III. Máchovské studie*, Praha: Svoboda.

Rubáš, Stanislav (2012) ‘In the Image of Their Muse: The Pinnacle of Czech Poetry with a Western and Eastern Touch’, *AUC Philologica 2/2011, Translatologica Pragensia* VIII: 167–187.

Sulak, Marcela (2005) ‘Introduction’, in Karel Hynek Mácha, *May*, Prague: Twisted Spoon Press, 7–16.

РЕЗЮМЕ

В 1950 году основоположник чешской теории перевода Иржи Левый посвятил две статьи иноязычным переводам поэмы «Май» (1836) Карла Гинека Махи (1810–1836), принадлежащей к вершинам чешской поэзии. Исходя из анализа английских переводов поэмы, Левый показал, как изменился «идейно-стилистический фонд подлинника» под влиянием литературных стереотипов и клише принимающей англоязычной культуры. В итоге Маха, наделенный особым философским укладом души и идущий наперекор времени, за пределами чешской литературы является всего лишь эпигоном Байрона, или, точнее сказать, наследником байроновской романтической образности и фатализма. Наш анализ посвящен новому (пока еще неопубликованному) переводу маховской поэмы на английский, выполненному американским славистом Альфредом Томасом. Сравнив оригинал с переводом, мы пришли к выводу, что переводчику не удалось про-

[11] Kromě angličtiny byl celý „Máj“ přeložen do bengálštiny (jednou), běloruštiny (jednou), bulharštiny (třikrát), čínštiny (jednou), esperanta (dvakrát), francouzštiny (třikrát), italštiny (dvakrát), japonštiny (jednou), lužické srbštiny (jednou), maďarštiny (dvakrát), němčiny (osmkrát), polštiny (dvakrát), ruštiny (čtyřikrát), slovenštiny (jednou), slovinštiny (třikrát), srbocharvátštiny (jednou), španělštiny (dvakrát), švédštiny (jednou) a ukrajinštiny (třikrát). Uvedené údaje se týkají pouze kompletních publikovaných překladů (kromě nich existuje řada překladů torzovitých a/nebo takových, jež zůstaly pouze v rukopise).

никнуть в систему метрических и семантических пластов подлинника и что многие его решения можно охарактеризовать как смысловой сдвиг, «отсебятину» и даже явную ошибку. Кроме того, примеры из первого перевода «Мая» на английский, изданного самиздатом в 1932 г., доказывают, что в новой версии поэмы, в отличие от более раннего перевода Родерика А. Гинзбурга, маховский ритм и оригинальная метафорика не передаются с максимально возможной адекватностью. Итак, новому переводу, по всей вероятности, не удастся привлечь внимание англоязычной читательской публики к наиболее значимой романтической поэме чешской литературы.

PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.
Ústav translatologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
stanislav.rubas@ff.cuni.cz